

Statsminister Jan P. Syse

Innlegg i Regjeringen søndag 28.10.90.
Regjeringssituasjonen.

Etter behandlingen av den forrige sak må jeg konstatere at det er uenighet i denne saken.

Regjeringens syn på Norges videre forhandlingslinje må uttrykkes overfor Stortinget i forbindelse med den debatt som står på Stortingets kart i morgen. I en slik situasjon finner jeg det nødvendig å legge frem mitt syn på situasjonen og den videre saksgang.

De tre partiene forpliktet seg våren 1989 til å forhandle om å danne en ny regjering etter valget dersom valgresultatet ga grunnlag for det. Valgresultatet ga ikke-sosialistisk flertall og forhandlingene ble gjennomført. Etter at Lysebu-forhandlingene var avsluttet, erklærte Frp at de ville foretrekke en tre-parti-regjering fremfor en AP-regjering.

De felleserklæringer som ble avgitt våren og høsten 1989 om ønsket om å danne en ikke-sosialistisk regjering, gir Høyre, KrF og Sp et fortsatt ansvar for dette. Stortingets parlamentariske situasjon, hvor de ikke-sosialistiske partier er i flertall, er ikke og blir ikke endret ved det som nå kan skje fremover.

Etter valget søkte vi å finne et bredest mulig grunnlag for den nye regjeringen blant de partier som hadde forpliktet seg til å forhandle om dannelse av en ny regjering. Det viste seg da å være grunnlag for en trepartiregjering.

Jeg er av den oppfatning at Regjeringens arbeid bør føres videre. Men i en sak som EØS-forhandlingene og debatten om disse forhandlingene i Stortinget må en regjering stå samlet.

I Lysebu-dokumentet er det ett punkt hvor vi innså at partiene ikke kunne enes, nemlig i hvilket tilknytningsforhold Norge skulle ha til EF. Vi visste at forholdet til EF og EFTA/EF-forhandlingene ville bli vanskelig. Men det er ikke reflektert noe sted at mangel på enighet i dette spørsmålet skulle føre regjeringsmakten over til Ap.

Regjeringssamarbeidet mellom de tre partier har fungert meget godt. Men i denne ene saken knyttet til de norske forhandlinger med EF i EØS-prosessen, er vi uenige om den videre behandling.

Sammensetningen av Stortinget er slik at grunnlaget fortsatt er til stede for en fortsatt ikke-sosialistisk regjering. Jeg legger også vekt på behovet for politisk stabilitet i landet vårt og langsiktighet i politikken - særlig i den økonomiske politikken. Det tilsier at linjene i Regjeringens politikk det siste år må føres videre.

Jeg mener at Høyre og KrF hadde kunnet finne en felles linje i forhold til mange av de konkrete forhold vi nå drøfter i EØS-prosessen. Slik situasjonen foreligger mener jeg det mest naturlige ville ha vært at Høyre og KrF fortsatte i regjering sammen, - inntil Senterpartiet (eventuelt) igjen kunne finne grunnlag for å gå med i regjeringen. Jeg vil understreke dette sterkt, fordi de tre partier i samarbeid i regjering har vist styrke og samarbeidsvilje til å løse mange viktige saker for land og folk. Men i samtaler i løpet av dagen har jeg fått den forståelse at KrF ikke kan gå inn i en slik regjering pga. sitt landsmøtevedtak.

Den eneste mulige ikke-sosialistiske regjering er derfor en Høyre-regjering. Jeg legger betydelig vekt på at det ikke-sosialistiske samarbeid skal fortsette, - i den grad det ikke skjer i regjering, må det skje ved at nært samarbeid i Stortinget. Vi skal huske at det er tre år til neste valg.

Jeg mener på denne bakgrunn det er riktig at jeg søker å danne en Høyre-regjering nå - fordi vi har en forpliktelse til å føre det ikke-sosialistiske regjeringsarbeid videre mens EØS-prosessen pågår - og etter min oppfatning kan KrF og Sp komme inn igjen senere. Jeg vil da legge opp til å danne en slik regjering. Den prosess som nå følger må skje i stil og orden, og i gjensidig respekt.

Min nye regjering vil i så fall legge Lysebu-dokumentet, felleserklæringen i innstillingen til Langtids-programmet, budsjettet for 1991 og den politiske kurs som forøvrig er trukket opp i dokumenter Regjeringen har utarbeidet i løpet av det siste året, til grunn. Når det gjelder forholdet mellom Lysebu og konsesjonsproblematikken, er det uenighet om den fleksibilitet både Høyre, KrF og et flertall i Stortinget ønsker å vise, bryter med Lysebu-erklæringen. Jeg er ikke av den oppfatning. Handelsministerens regjeringsnotat vil være grunnlaget for våre holdninger.

Jeg finner det ikke nødvendig med noen ny eller endret politisk plattform i forbindelse med en slik regjeringsdannelse. En ny Regjering må imidlertid etter at den er tiltrådt avgi en erklæring overfor Stortinget.

Jeg vil i kveld ta kontakt med de parlamentariske ledere for Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet for å høre deres syn på en slik løsning. Dersom det kommer signaler om aktiv støtte til en Ap-regjering fra ett eller flere av disse på vegne av sine partier, vil det ikke være naturlig å videreføre en ikke-sosialistisk regjering.

Dersom jeg finner grunnlag for Høyre-regjering, finner jeg det likevel riktig å melde til Kronprinsregenten om at den nåværende regjering søker avskjed, og at jeg mener å ha grunnlag for en ny regjering.

Jeg vil derfor be om å få holde en redegjørelse ved møtets begynnelse i morgen for å fremlegge de synspunkter jeg her har gjort rede for og at jeg etter redegjørelsen vil innlevere denne regjeringens avskjedssøknad til Kronprinsregenten.

Jeg antar at Kronprinsregenten i så fall vil rådføre seg med Stortingspresidenten, men at den formelle avklaring kan skje raskt.

Morgendagens debatt vil i så fall bli forskjøvet ut til en senere dag. En ny regjering bør kunne være klar i løpet av to til tre dager.

Deretter vil den nye regjeringserklæring bli avgitt og vi får en debatt om regjeringserklæring noen dager senere.

Spørsmålet om hvem som skal delta i en ny regjering bør være avklart på to-tre dager. Dette både av hensyn til stabiliteten i norsk økonomi, Norges internasjonale forhandlinger og budsjett-behandlingen i Stortinget.

Jeg vil sist legge stor vekt på at regjeringen skilles i skikkelighet og at vi behandler hverandre med respekt i tiden fremover.